

RAČUNOVOĐE, REVIZORI I POREZNI SAVJETNICI

Ovaj informativni dokument sadrži pregled obaveza u vezi sa sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (SPN/FTA) za računovođe, revizore i poreske savjetnike. Navedene obaveze su predviđene zakonodavnim okvirom vaše zemlje čiji je cilj suzbijanje pranja novca i sa tim povezanih krivičnih djela te finansiranja terorističkih aktivnosti.

Sljedeći pregled zahtjeva predviđenih u ZSPN/FTA odnosi se na vas ako obavljate djelatnost računovodstva, revizije ili poreskog savjetovanja.

INTERNE KONTROLE

Dužni ste da uspostavite i primjenjujete politike, kontrole i procedure koje će vam omogućiti efikasno upravljanje utvrđenim rizicima i njihovo ublažavanje, na osnovu rezultata procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Vaše interne kontrole moraju sadržavati sljedeće elemente:

- Imenovanje službenika za usklađenost na odgovarajućem nivou;
- Programe za procjenu rizika povezanih s pranjem novca (vidi odjeljak ispod);
- Izradu i primjenu pisanih politika usklađenosti, kontrola i procedura za upravljanje utvrđenim rizicima i njihovo ublažavanje;
- Realizaciju kontinuiranog programa edukacije o usklađenosti i vođenje evidencije o toj edukaciji;
- Aktivnosti kojima se osigurava da vaše strane filijale i podružnice primjenjuju mjere u skladu sa ZSPN/FTA.

PROCJENA RIZIKA

Dužni ste provesti i evidentirati procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, u skladu s prirodom i veličinom vaše institucije, kako biste mogli utvrditi, procijeniti i pratiti rizike povezane s pranjem novca i finansiranjem terorističkih aktivnosti te upravljati tim rizicima i ublažiti ih. Procjenu rizika treba provoditi najmanje svake dvije godine.

PRIJAVLJIVANJE

Sumnjive transakcije

Dužni ste prijaviti Finansijsko-obavještajnom odjelu sve slučajeve u kojima imate osnovanu sumnju da je transakcija povezana s pranjem novca, krivičnim djelom ili finansiranjem terorizma. Prijavu morate dostaviti na propisanom obrascu odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od momenta kada ste saznali za transakciju.

Prijavljivanje velikih gotovinskih transakcija

Dužni ste prijaviti FOO-u sve gotovinske transakcije koje uključuju iznose od 10.000 EUR ili više, odnosno ekvivalentan iznos u drugoj valuti, na mjesečnom nivou.

Prijavljivanje ciljanih finansijskih sankcija

Dužni ste FOO-u dostaviti sve informacije koje se odnose na označene subjekte, odnosno subjekte koji su navedeni na listi sankcija Ujedinjenih nacija ili domaćih sankcija u vezi s terorizmom, finansiranjem terorizma i širenja oružja za masovno uništenje. Također, ne smijete poslovati sa označenim subjektom, odnosno subjektom na listi sankcija niti im staviti na raspolaganje novčana sredstva i drugu imovinu.

Registracija kod finansijsko-obavještajnog odjela (FOO)

Obavezni ste izvršiti registraciju kod FOO-a u rokovima koje odredi FOO. Informacije o postupku registracije dostupne su na zvaničnoj web stranici FOO-a. <https://fiu.rks-gov.net/>.

KONTINUIRANO PRAĆENJE

Dužni ste uspostaviti programe praćenja u vezi sa složenim, neuobičajenim, velikim ili sumnjivim transakcijama. Rezultati praćenja moraju biti dokumentovani.

UTVRĐIVANJE IDENTITETA I MJERE DUBINSKE ANALIZE KLIJENTA

Dužni ste poduzeti razumne mjere kako biste se uvjerali u istinit identitet svakog podnosioca zahtjeva u sljedećim situacijama:

- a) Prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa klijentom;

- b) Prilikom provođenja transakcije u iznosu od 10.000 EUR ili više, bilo da se radi o jednoj transakciji ili o više međusobno povezanih transakcija;
- c) Kada postoje sumnje u tačnost ili potpunost prethodno pribavljenih podataka o identitetu klijenta;
- d) Kada postoji sumnja na pranje novca ili finansiranje terorizma u vezi s klijentom ili njegovim računom.

Mjere dubinske analize klijenta uključuju sljedeće:

- a) Identifikaciju klijenta i provjeru njegovog identiteta korištenjem pouzdanih, nezavisnih izvornih dokumenata, podataka ili informacija.
- b) Identifikaciju stvarnog vlasnika, tj. fizičkog lica koje posjeduje ili kontroliše pravna lica (npr. kompanije) ili pravne aranžmane (npr. trustove);
- c) Poblje upoznavanje sa informacijama o svrsi i prirodi poslovnog odnosa te, prema potrebi, pribavljanje tih informacija;
- d) Provođenje kontinuirane dubinske analize poslovnog odnosa i detaljne provjere transakcija obavljenih tokom tog odnosa kako bi se osiguralo da su transakcije u skladu s vašim saznanjima o klijentu, njegovom poslovanju i profilu rizika, uključujući, gdje je potrebno, izvor sredstava.

UTVRĐIVANJE TREĆE STRANE

Dužni ste poduzeti razumne mjere kako biste utvrdili da li neko lice postupa u ime drugog lica.

U slučajevima kada je uključena treća strana, trebate poduzeti razumne mjere kako biste utvrdili stvarni identitet treće strane i njen odnos s licem ili pravnim subjektom u čije ime se transakcija obavlja.

POJAČANA DUBINSKA ANALIZA

Dužni ste primijeniti mjere pojačane dubinske analize na lica i subjekte koji predstavljaju veći rizik (na osnovu vaše procjene rizika). Mjere pojačane dubinske analize mogu uključivati, ali nisu ograničene na:

- a) Pribavljanje dodatnih informacija koje mogu pomoći u utvrđivanju identiteta klijenta;
- b) Primjenu dodatnih mjera za provjeru dostavljenih dokumenata;
- c) Pribavljanje odobrenja višeg rukovodstva za uspostavljanje novog poslovnog odnosa ili obavljanje transakcije;
- d) Utvrđivanje izvora sredstava lica ili subjekta;
- e) Provođenje pojačanog kontinuiranog nadzora nad poslovnim odnosom.

POLITIČKI EKSPONIRANO LICE

Dužni ste uspostaviti odgovarajuće sisteme upravljanja rizikom kako biste utvrdili da li je vaš klijent ili stvarni vlasnik politički eksponirano lice. Ako je klijent ili stvarni vlasnik politički eksponirano lice, član porodice ili blizak saradnik politički eksponiranog lica, dužni ste poduzeti sljedeće mjere:

Za strana politički eksponirana lica i poslovne odnose visokog rizika s domaćom ili međunarodnom organizacijom povezanim s politički eksponiranim licem:

- a) Pribavljanje odobrenja višeg rukovodstva za obavljanje transakcije, odnosno uspostavljanje poslovnog odnosa;
- b) Poduzimanje odgovarajućih mjera za utvrđivanje izvora imovine i sredstava koji su uključeni u predloženi poslovni odnos ili transakcije;
- c) Vršenje kontinuiranog nadzora nad poslovnim odnosom.

VOĐENJE EVIDENCIJE

Dužni ste osigurati čuvanje i vođenje evidencije o svim transakcijama i mjerama dubinske analize najmanje 5 godina od datuma obavljanja relevantne poslovne transakcije ili nakon zatvaranja računa odnosno prekida poslovnog odnosa.

NOVE TEHNOLOGIJE

Dužni ste poduzeti razumne mjere kako biste spriječili upotrebu novih tehnologija za potrebe pranja novca i finansiranja terorizma provođenjem i dokumentovanjem procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma prije uvođenja novog proizvoda, poslovne prakse ili metode pružanja usluga. Procjena rizika također se treba provesti prilikom razmatranja upotrebe novih ili razvijajućih tehnologija, kako za nove, tako i za postojeće proizvode.

DODATNE INFORMACIJE O USKLAĐENOSTI

Dodatne informacije o tome kako ispuniti ove obaveze možete pronaći na web stranici Finansijsko-obavještajne jedinice Kosova: <https://fii.rks-gov.net/>. Na stranici su dostupne Smjernice o mjerama za sprečavanje pranja novca i suzbijanje finansiranja terorizma. Finansijsko-obavještajna jedinica također je izradila Vodič za izvještavanje o sumnjivim transakcijama u kontekstu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. : <https://fii.rks-gov.net/>.

POKAZATELJI PRANJA NOVCA/FINANSIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

Indikatori specifični za sektor računovođa, revizora i poreskih savjetnika

- Klijent živi iznad svojih mogućnosti.
- Klijent prima ili izdaje čekove koji nisu u skladu sa njegovim poslovnim prihodima (npr. neuobičajena uplate iz neočekivanih izvora).
- Klijent često mijenja knjigovođe, računovođe, revizore ili poreske savjetnike bez opravdanog razloga.
- Klijent nije siguran gdje se nalazi poslovna dokumentacija njegove firme.
- Klijent obavlja djelatnosti koje nisu povezane s njegovom uobičajenom djelatnošću, odnosno profesijom i za to ne može pružiti razumno objašnjenje.
- Računovođa ili poreski savjetnik nikada se ne susreću s klijentom lično.
- Klijent daje uputstva ili sredstva koja nisu u skladu s njegovim ličnim ili poslovnim profilom.
- Klijent pokreće ili razvija preduzeće s neočekivanim profilom ili ranim ostvarivanjem profita.
- Klijent izbjegava pribavljanje neophodnih dozvola, registracija i drugih zvaničnih dokumenata.
- Kompanija nudi neuobičajeno visoke naknade za usluge koje ne opravdavaju takve iznose naknada.
- Kompanija ima nepostojeći ili otplaćeni dug koji se kontinuirano prikazuje kao aktivan u finansijskim izvještajima.
- Kompanija nema zaposlenih, što je neuobičajeno za tu vrstu poslovne djelatnosti.
- Kompanija isplaćuje neuobičajene konsultantske naknade offshore kompanijama.
- Evidencija kompanije pokazuje prodaju ispod troškova, što kompaniju stavlja u gubitak, ali kompanija nastavlja s poslovanjem bez razumnog objašnjenja za kontinuirani gubitak.
- Pozajmice dioničara nisu u skladu s poslovnim aktivnostima kompanije.
- Pregled originalne dokumentacije kompanije otkriva netačne poslovne informacije koje se ne mogu lako pratiti kroz knjigovodstvenu evidenciju kompanije.
- Kompanija vrši velike uplate podružnicama koje nisu u skladu s uobičajenim poslovanjem.
- Kompanija prima fakture od organizacija iz zemalja s nedovoljno razvijenim sistemima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ili iz poreskih oaza.
- Kompanija kupuje luksuznu imovinu (npr. jahte, luksuzne automobile, vile) što nije u skladu s njenom poslovnom praksom ili industrijom.
- Kompanija koristi više različitih revizorskih firmi i savjetnika za povezane kompanije i poslovne subjekte.
- Klijent često mijenja pravnu strukturu kompanije (npr. promjena naziva, vlasništva, sjedišta).
- Rukovodstvo kompanije postupa prema uputama nepoznatih ili neprimjerenih lica.
- Česti i neobjašnjivi odlasci, odnosno promjene stručnih savjetnika ili članova menadžmenta.
- Broj zaposlenih ili organizacijska struktura nisu u skladu s veličinom ili prirodom poslovanja (na primjer, promet kompanije je nerazmjerno visok u odnosu na broj zaposlenih i korištene resurse).
- Kompanija prima velike međunarodne uplate bez jasnog poslovnog opravdanja.

MEĐUNARODNE TIPOLOGIJE ZA RAČUNOVOĐE, REVIZORE I PORESKE SAVJETNIKE

Neprijavlјivanje sumnjivih aktivnosti od strane finansijskog stručnjaka

U nedavno provedenoj velikoj istrazi o zelenašenju u zemlji (Država 1), revizor koji je bio odgovoran za reviziju računa jedne kompanije nije prijavio nijednu sumnjivu transakciju, iako su kroz tu kompaniju prana sredstva stečena kriminalnim aktivnostima preko susjedne zemlje (Država 2). Istraga je otkrila očita neslaganja u finansijskim izvještajima kompanije koja su trebala pobuditi sumnju kod revizora, uključujući: neobjašnjene velike uplate i isplate povezane s direktorom firme, koji je bio mozak kriminalnog lanca zelenašenja, činjenicu da nikakvi troškovi isporuke, odnosno skladištenja nikada nisu bili evidentirani za transakcije koje su navodno obavljene, te da je u jednom slučaju datum isporuke "robe" kupcu prethodio datumu njene nabavke od prodavca. Revizor je tokom ispitivanja izjavio da nije primijetio ništa sumnjivo jer je samo pregledao završne godišnje izvještaje za potrebe certifikacije računa.

Organizacija operacije pranja novca putem računovodstvene firme

Direktor osiguravajuće firme iz jedne azijske zemlje (Država 1) prevario je firmu za 90 miliona USD tvrdeći da je kupio obveznice u istoj vrijednosti. Prihodi su isplaćeni kroz dvije kompanije registrovane u zemlji Karipskog ostrva (Država 2) i banke u drugoj azijskoj zemlji (Država 3). Računovodstvena firma iz Azije uspostavila je i vodila kompanije u Državi 2 i bankovne račune za račun direktora. Prvo je prebačeno 90 miliona USD na jednu od kompanija u Državi 2. Potom su sredstva prenesena na drugu kompaniju u istoj zemlji. Zatim su vraćena u Državu 1 na treću kompaniju, također u vlasništvu direktora, sve u istom danu. Direktor je u međuvremenu uhapšen u Državi 1 i nalazi se u pritvoru do suđenja. Računovodstvena firma nije prijavila ovaj kružni tok novca kao sumnjiv.

Računovođe i advokati pomažu u shemi pranja novca

Utvrđene su sumnjive finansijske transakcije u vrijednosti većoj od 2 miliona USD, koje su u malim iznosima vršila različita lica u ime kriminalne grupe koja se bavila trgovinom droge. Ova organizacija je uvezla 24 kg heroína koji je bio skriven u teretu u Državu 1. Bankovne mjenice kupljene od različitih finansijskih institucija u Državi 2 (državi porijekla droge) zatim su korištene za kupovinu nekretnina u Državi 1. Kriminalna grupa je angažovala računovođu da otvori bankovne račune i registruje kompanije. Računovođa je također davao savjete o investiranju glavnim organizatorima kriminalne grupe. Organizovana kriminalna grupa je također angažovala advokatsku firmu za kupovinu imovine koristeći bankovne mjenice koje su kupljene u inostranstvu nakon što su prethodno obrađene kroz povjerenički račun advokata. Advokati su takođe osnivali porodične trustove i kompanije.